

Rapport da basa

«Biodiversitad en il Grischun 2022»

Per l'emprima giada ha il chantun rimnà, structurà ed analisà sistematicamain la savida davart la biodiversitad. Il rapport da basa «Biodiversitad en il Grischun 2022» vegn sustegnì da vasts circuls spezialisads e mussa, ch'i stattan a disposiziun tut en tut avunda enconuschientschas per elavurar ina strategia da biodiversitad per il Grischun. Quatter sfidas stattan en il center dal mantegniment e da la promoziun dal chapital natiral grischun.

Las quatter sfidas per il chantun

- Mantegnair la buna qualitad ecologica ch'exista anc en las zonas da muntogna 3 e 4, en il territori d'alpegiada, en la zona alpina e nivala sco er en il guaud.
- Chattar soluziuns equilibradas per ils gronds deficits tar ils spazis da viver liads a l'aua e per las spezias che dependan da quests spazis da viver, e quai en il champ da tensiun tranter ils conflicts d'interess e la midada dal clima.
- Mitigiar – sche pussaivel – las grondas differenzas da biodiversitad per lung dal gradient d'atezza cun deficits ecologics en las vals ed en las regiuns favuraivlas.
- Rinforzar l'atgna responsabladad da tuttas e tuts per il chapital natiral.

Uschia è il stadi actual da la biodiversitad

Sco facit general èsi anc adina giustifitgà da designar il Grischun sco «metropola natirala». La qualitad ecologica varie-scha tranter ils differents spazis da viver e stgalims d'atezza. Ils pli gronds deficits èn vegnids constatads tar ils spazis da viver ch'èn liads a l'aua (flums, auals, lais, zonas umidas, palids, auas pitschnas). La situaziun da tut las spezias ch'èn dependentas da quests spazis da viver liads a l'aua (peschs, insects da l'aua, amfibis, libellas) è critica. Lur populaziuns èn decimadas. Per las expertas ed ils experts èsi plinavant cler, che las cundiziuns da viver èn sa pegiuradas en general per blers spezialists da biotops tranter ils animals, las plantas ed ils bulieus. A medem temp extendan spezias frequentas e semifrequentas sco er spezias exoticas relativamain nunpretensiusas lur territori da derasaziun. Per mantegnair e per promover noss chapital natiral per las generaziuns futuras ston tut las acturas ed ils acturs dals differents secturs e da las vischnancas far grondas stentas.

		Stadi actual	
	Pradas da muntogna, prads da muntogna sitgs, pastgiras da chaglias bassas, vallettas da naiv	●	
	Gaud	●	
	Prads e pastgiras	zonas da muntogna 3 e 4, territori d'alpegiada	●
		zona da planira e da collinas, zonas da muntogna 1 e 2	●
Spazis da viver liads a l'aua	zonas umidas, palids, funtaunas	●	
	flums, auals, lais, auas pitschnas	●	
Mammals gronds e mesauns		●	
	Plantas vascularas, mistgels,	spezias frequentas e semifrequentas, generalists	●
		spezias raras e spezialists da biotops	●
	Utschels-mezmieur, utschels, reptils, salips, baus, litgens	●	
Peschs, amfibis, insects da l'aua, libellas, avieuls selvadis	●		

* Per dapli gruppas da spezias, spazis da viver, varietad genetica e colliaziun da spazis da viver sco er per las legendas guardar il rapport da basa, p. 261, 503, 536 resp. 564

Fermezzas e flaivlezzas actualas, schanzas e ristgas futuras

Fermezzas	Flaivlezzas
<ul style="list-style-type: none"> – Gronda diversitad da spezias e da spazis da viver. – Surproporziunalmain bun stadi ecologic da blers spazis da viver en la cumparegliaziun naziunala. – Hotspots ch'èn impurtants per la biodiversitad sa chattan sin il territori dal chantun Grischun: Parc Naziunal Svizzer, 35 % da tut ils prads sitgs e da tut las pastgiras sitgas d'impurtanza naziunala. – Gronda participaziun dals manaschis agriculs e dals manaschis d'alp dal Grischun als programs chantunals e federals per promover la biodiversitad e la qualidad da la cuntrada; projects da colliaziun e da qualidad da la cuntrada en tut las vischnancas grischunas. 	<ul style="list-style-type: none"> – Fitg gronds deficits tar ils spazis da viver liads a l'aua. Quests deficits vegnan anc rinforzads tras la midada dal clima. – Differenzas da biodiversitad per lung da las zonas d'autozza cun deficits ecologics en las vals/regiuns favuraivlas. – Axas da colliaziun impurtantas en las vals/regiuns favuraivlas èn savens restrenschidas. – Retratga da blers spezialists da biotops; extensiun dal territori da derasaziun da las spezias frequentas e semifrequentas. Resultat: omogenisaziun da la cumposiziun da las spezias en ils spazis da viver; a medem temp augment dal squitsch da neobiotas.
Schanzas	Ristgas
<ul style="list-style-type: none"> – Percepir la biodiversitad sco factur economic, ma er sia vulnerabilitad; communitgar las prestaziuns dal sistem ecologic e las integrar en il mintgadi en las decisiuns ed en il cumportament (tranter auter turissem, politica regionala, energia). Chatter soluziuns solidas er en cas da conflicts d'interess complexs grazia al fatg che la societad grischuna è attaschada fermamain a la natira. – Utilisar il grond potenzial dal lieu per augments da la valur, er da las auas; repopular surfatschas revalitadas è pussaivel grazia al grond pool da spezias d'animals, da plantas e da bulieus indigens. – Gronda stima derasada per las cuntradas cultivadas tradiziunals e per la cultivaziun da talas; dumonda constantamain creschenta per products agriculs e per purschidas turisticas d'auto qualidad. – Rinforzar la savida davart l'existenza e davart la derasaziun da las spezias sco er davart la qualidad dals spazis da viver. 	<ul style="list-style-type: none"> – Conflicts tranter differentas finamiras, strategias e subvenziuns federalas sco er mancanza da coordinaziun tar las cundiziuns generalas giuridicas. – Conschianza mancanta u insufficienta da la responsablada che la societad ha per la biodiversitad. – Augment dal dumber d'eveniments extremes (inundaziuns, undas da chalira, periodas da setgira e.u.v.). Squitsch cuntinuant da la vieuta energetica; il cumbat per la repartiziun da l'aua s'intensivescha. – Intensivaziun betg agricula (latenta) en spazis da viver ch'eran fin ussa intacts (p.ex. turissem da stad), midadas latentas da la cuntrada. – Mancanza da resursas persunalas e da forzas spezializadas (per la tgira, per la cultivaziun extensiva, per mesiras per franar neofitas sco er per la direcziun da projects). Conseguenza: desertificaziun.

Vast sustegn e basa professiunala

Il rapport «Biodiversitad en il Grischun 2022» profita d'ina vasta basa da savida. El cuntogna analisas da datas e da documents sin plaun naziunal e chantunal sco er 49 expertisas da persunas spezializadas cun savida regionala e locala. 76 persunas dal fatg sco er la gruppa chantunala spezializada «Biodiversitad» han furnì datas e/u examinà cuntegn. Ils uffizis chantunals han pudì cumpletter ils cuntegn. In review extern tar persunas dal fatg cumprovadas ha gidà a garantir la qualidad. Tut ils cuntegn èn vegnids rectifitgads ensemen cun la gruppa chantunala spezializada «Biodiversitad» e deliberads da la gruppa directiva «SBD GR».